

**TARTU ÜLIKOOL
GERMAANI-ROMAANI OSAKOND
INGLISE FILOLOOGIA ÕPPETOOL**

**INGLISE-EESTI MAISMAAOPERATSIOONIDE
SELETUSSÕNASTIK
Magistripjekt**

HELEN KÖHLER
Juhendajad: Dots Enn Veldi
Kpt Martin Herem
(KVÜÕA)

Tartu 2005

EESSÕNA

Sõjandus on üks paljudest valdkondadest, kus puudujäägid eestikeelses terminoloogias raskendavad nii erialaspetsialistide kui tõlkide ja tõlkijate tööd. Sõnastikke on küll välja antud, kuid tihti on nad väga üldised ega kata spetsiifilisi teemasid.

Käesolev magistriprojekt keskendub maismaaoperatsioonide eriomastele terminitele. Projekti eesmärk on luua maismaaoperatsioonide seletussõnastik, mis aitaks eelkõige Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (KVÜÕA) õppejõududel ja kadetidel nimetatud valdkonda puudutavas terminoloogias paremini orienteeruda ning tõlkidel ja tõlkijatel NATO trükiseid tõlkida.

Magistriprojekt koosneb järgnevatest osadest: sissejuhatus, kaks peatükki, inglise-eesti seletussõnastik, eesti-inglise oskussõnade register, kokkuvõte, kasutatud kirjanduse ja allikate nimestik ning ingliskeelne sisukokkuvõte.

Esimene peatükk on teoreetiline ning vaatleb eestikeelse sõjandusterminoloogia arengut, üldist seisukorda ja siiani tehtud tööd. Autor peatub ka ilmunud sõnastike positiivsetel ning negatiivsetel külgedel.

Teine peatükk tutvustab antud projekti koostamise põhimõtteid, esile kerkinud probleeme ning toob ära kasutatud allikad. Samuti sisaldab teine peatükk sõnastikus kasutatud lühendeid.

Inglise-eesti maismaaoperatsioonide seletussõnastik sisaldab ligikaudu 350 kirjet. Sõnastik hõlmab NATO maismaaoperatsioonide ühtses taktikaväljaandes esinevaid probleemseid ja

tihti vääriti tõlgitud termineid. Käsitlemist vajavate terminite loendi koostasid KVÜÕA õppejõud eesotsas õppeosakonna taktika õppetooli ülema, kapten Martin Heremiga.

Eesti-inglise oskussõnade register on esitatud eesmärgiga pakkuda tuge eelkõige tõlkidele ning tõlkijatele nimetatud suunas tõlkimisel.

SISUKORD

EESSÕNA.....	3
SISSEJUHATUS.....	6
1 SÕJANDUSTERMINOLOOGIA ARENG JA HETKESEIS	8
2 INGLISE-EESTI MAISMAAOPERATSIOONIDE SELETUSSÕNASTIKU KOOSTAMISEST	12
INGLISE-EESTI MAISMAAOPERATSIOONIDE SELETUSSÕNASTIK.....	18
EESTI-INGLISE OSKUSSÕNADE REGISTER.....	46
KOKKUVÕTE.....	55
KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKAD	56
SUMMARY	58

SISSEJUHATUS

1836. aastal kirjutas Saksa filosoof ja keeleteadlane Wilhelm von Humboldt, et keel ei seisa kunagi paigal, vaid on juba oma olemuselt pidevas muutumises (Lehmann 1967: 63). Uute nähtuste ning esemete tekkimisega kaasneb vajadus neid nimetada. Seetõttu lisandub uusi termineid pidevalt nii üld- kui oskuskeelde.

Terminiloomega tuleks keele omapära säilimise ning arusaadavuse eesmärgil tegeleda teaduslikul tasandil. Vastasel korral võib esineda puudujääke ühtlustatud terminoloogias, mis takistab nähtustest või objektidest ühest arusaamist. Sõjandus on üks selline valdkond, kus tuleb sageli ette „juhuseid, kus erinevate väeosade kaitseväelased vaidlevad tuliselt mingite probleemide üle, avastades natukese aja möödudes, et tegelikult räägiti ühest ja samast asjast, kuid kasutati erinevaid sõnu.” (Mikkelsaar 1999: 4). Sõjandusalaste terminite kasutamine on siiani ühtlustamata, tihti tarvitatakse teatud nähtuse või olukorra kirjeldamiseks võõrkeelset (eelkõige ingliskeelset) terminit.

Sõjanduseksperdid väidavad, et nad kasutavad paljude ingliskeelsete terminite tähenduse edastamiseks eesti keeles seletusi või jooniseid. Seletustest tekkivad aga nn „omasõnad”, mis on seletuste lühikujud. Omasõnade puuduseks on, et nende kasutus varieerub nii erinevates asutustes kui ühe asutuse siseselt.

Mikkelsaar väidab, et „... järjest rohkem hakkab meid segama asjaolu, et me ei leia tõlkimisel sobivaid eesti vasteid võõrriikides kasutatavatele terminitele” (*ibid.*). Seega on probleem reaalne nii erialainimeste kui tõlkide ning tõlkijate seisukohast. Kui suulises kõnes võib mõistete tähendust vajadusel selgituste abil ning ilma konkreetset terminit kasutamata kergesti

edasi anda, siis ametlikes tekstides osutub omakeelse termini puudumine tõsiseks probleemiks.

Vaatamata sellele, et sõjanduses on erialaterminoloogias rohkesti puudujääke, vastuolusid ning ebakõlasid, on terminiloomele hakatud üha enam tähelepanu pöörama. Moodustatud on keele- ja sõjandusekspertidest koosnevaid terminikomisjone ning antud välja sõnastikke.

1 SÕJANDUSTERMINOLOOGIA ARENG JA HETKESEIS

Oskuskeele ning oskussõnavara teadliku arendamisega on Eestis tegeletud juba alates 19. sajandist (Kull 2000: 53). Sel sajandil sai alguse ka sõjandusterminoloogia loomine ning ilmus esimene teadaolev sõjandusala sõnastik, Ado Grenzteini vene-eesti „Soldati sõnaraamat”, mis anti välja juba 19. sajandil. Tänuväärset tööd sõjandusterminoloogia vallas tehti ka aastail 1920–1940, mil Eestil oli oma sõjavägi. Sellest ajast pärinevad mitmedki tänapäeval kasutatavad sõjanduslikud mõisted. Nõukogude okupatsiooniga kaasnes aga eestikeelse terminoloogia hääbumine. Pärast taasiseseisvumist tekkis uus vajadus eesti oma terminite järele. Omakeelse terminiloome puudumine andis tõuke arutelule paljudes teisteski valdkondades puuduvate oskussõnade üle. 2000. aastal kirjutas Heino Ernits ajakirjas „Kaitse Kodu”, et „hädavajalik on kaitseväelastest koosneva sõjandusterminoloogia komisjoni loomine koos selle juurde kuuluva koosseisulise terminoloogiagrupiga” (Ernits 2000: 41). Ka Tiiu Erelt on rõhutanud, et „oskuskeele arendamisel on kõige olulisem eriteadlaste ja keeleteadlaste koostöö” (Erelt 2000: 5), sest ei ekspordid, kel puudub keeleline haridus ega keeleteadlased, kel ei ole spetsiifilise eriala jaoks vajalikku väljaõpet, ei saa eraldi tegutsedes terminoloogiat luua ega korrastada. Suureks sammuks edasi oli 2001. aastal Eesti Terminoloogia Ühingu (ETER) loomine, mille eesmärgiks oli muuhulgas terminoloogiatööd koordineerida ning kirjastada oskussõnastikke ja terminoloogiaalast kirjandust. (Erelt, Tavast 2003: 27). ETERi eestvõttel on kokku pandud oskuskeelekorralduse andmebaas, mille andmed põhinevad erialainimeste küsitlemisel. Andmete kogumise ja avaldamise mõte on anda teavet kõikvõimalikel aladel toimuva oskuskeeletöö ja terminiinfo allikate kohta erialainimestele, terminoloogidele, leksikograafidele, tõlkijatele, üliõpilastele jne. Andmebaasis on esindatud ka sõjanduse valdkond, kus kajastatakse juba tehtud tööd ning käimasolevaid projekte. [<http://www.eter.ee/baas/index.html>]

Tänapäeva tingimustes võib arvestatavateks sõjandusalasteks sõnaraamatuteks pidada 1998. aastal ilmunud Heino Ernitsa „Valimikku sõjandustermineid” ning 2001. aastal Enn Veskimägi poolt koostatud „Väike eesti-inglise-prantsuse-rootsi-saksa-soome-vene sõjanduse sõnastikku”. Esimese puhul on tegemist eestikeelse seletava sõnastikuga, mis koosneb ligikaudu 3000 oskussõnast ja sõnühendist. Sõnastik aitab eelkõige sõjaväes ajateenistust läbivatel noormeestel sõjanduses orienteeruda. Nagu ka pealkiri „Valimik sõjandustermineid” ütleb, hõlmab nimetatud teos vaid üldiseid põhimõisteid, millest aga sõjanduse eriala õppivatele kadettidele, veel vähem õppejõududele ei piisa. Ka tõlkimisel aitab sõnastik vaid nii palju, et tõlk või tõlkija saaks end peamiste mõistetega kurssi viia.

Enn Veskimägi seitsmekeelne sõnastik sisaldab umbes 3300 kirjet. Koostaja ütleb eessõnas, et sõnastiku eesmärk on „korrastada, ühtlustada ja süstematiseerida eesti sõjanduse oskuskeelt kui kirjakeele olulist koostisosa, kergendada kaitseväelastel võõrkeele õppimist ja võõrkeeltes omandatud teadmiste korrektset transformeerimist emakeelde”. Sõnastik pakub nimetatud seitsmes keeles vasteid eestikeelsetele terminitele ning sisaldab ka kõikide keelte registreid. Sõnastiku puudus on asjaolu, et sealgi on välja toodud vaid üldisemad terminid. Leida võib näiteks arvukalt sõjategevuses kasutatavaid termineid, mis tähistavad relvi, liiklusvahendeid, isikuid, auastmeid, kuid näiteks sõjategevuse tasandeid, etappe, erinevaid operatsioone sõnastik ei sisalda. Samuti on tõlkijal raske orienteeruda vastetes. Näiteks on termini „luure” ingliskeelse vastena pakutud nii „intelligence” kui „reconnaissance”, selgusetuks jääb, millises kontekstis neid kasutada. Kindlasti on antud teose näol aga suur abi sõjanduse õppejõududele ning kadettidele, kuid nemadki peavad arusaadavuse huvides lisaks ka teisi abimaterjale kasutama.

2001. aastal tegid suure töö militaarterminoloogia valdkonnas ära ka Pilleke Laarmann, Imbi Lepik ning Aet Püssim, kes koostasid Tartu Ülikoolis magistriprojekti “Väike inglise-eesti-taani seletav sõjandussõnastik”. Nimetatud töö on küllaltki mahukas (183 lk) ning hõlmab hulka termineid, mille eestikeelseid vasteid on suhteliselt raske leida. Samas pakutakse välja ka seletused, mis suurendavad töö väärtust nii tõlkide, tõlkijate kui erialaspetsialistide jaoks veelgi. Kuna autorid konsulteerisid ka sõjanduseksperptidega, on töö usaldusväärne. Siiski on sõjandus niivõrd lai valdkond, et ka nimetatud projekt ei sisalda paljusid spetsiifilisi termineid.

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes on sõjandusterminoloogia korrastamise ja täiendamisega tegeletud alates 2000. aastast, mil võeti tööle keeleteimetaja. Sellest ajast on paljude terminite kuju ja kasutust korrigeeritud, samuti loodud soovitatavate-mittesoovitavate terminite loendeid. Probleem seisneb aga selles, et sellised loendid on kättesaadavad vaid asutusesiseselt. [<http://www.eter.ee/baas/index.html>]

2003. aastal asus KVÜÕA keelekeskus koostama arvutipõhist sõjandusterminite seletavat sõnaraamatut (SSSR). Tänapäevaks on suur töö juba tehtud ning sõnastikus sisalduvad terminid eesti, inglise, prantsuse, saksa ja soome keeles. Antud on ka eestikeelsed seletused. Nimetatud sõnastiku näol on autori arvates tegemist kõige täiuslikuma sõjandusalase sõnastikuga, mis ei hõlma vaid üldisemaid, vaid ka erinevatele valdkondadele omaseid termineid. Pakutud seletused annavad õppeasutuse ning ka tõlkijate seisukohast sõnastikule oluliselt juurde. Sõnastiku sihtgrupiks on asutuse töötajad ning õppejõud, kuid paraku on tegemist vaid KVÜÕA-siseste andmetega, mis tõlkidele ning tõlkijatele kättesaamatuks jäävad.

2003. aastal sõlmisid Kaitseministeerium ja Eesti Õiguskeele Keskus koostöölepingu, mille sisuks on NATO ja muu eestikeelse sõjanduse ning kaitse- ja julgeolekupoliitika alase oskussõnavara korrastamine mitmeetapilise projekti käigus. Projekti „pikaajaline eesmärk on standardida terminoloogia kõikides sõjanduse, julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga seotud valdkondades, luua erialainimestest koosnev terminoloogiakomisjon, kes haarab terminite standardimisse ka praktikud, et arvestada nende reaalseid vajadusi”. [<http://www.eter.ee/t-hiitamm.html>]. Koostööprojekti tulemina on käesoleval aastal valmimas sõjandusterminite andmebaas MILITERM, mis sisaldab eesti- ja ingliskeelsed termineid koos mõlemas keeles pakutud definitsioonidega. Õiguskeele Keskuse näol on kahtlemata tegemist arvestatava ning usaldusväärse tegijaga Eesti terminoloogiamaastikul. Andmebaasi eelis on ka see, et seda saab pidevalt täiendada ning täiustada.

2 INGLISE-EESTI MAISMAAOPERATSIOONIDE SELETUSSÕNASTIKU KOOSTAMISEST

Käesolevas magistriprojektis sisalduva sõnastiku koostamiseks andis tõuke KVÜÕA õppejõudude ning kadettide reaalne vajadus ingliskeelsete maismaaoperatsioonide puudutavate terminite kajastamise järele eesti keeles. Maismaaoperatsioonide õppematerjalid on valdavalt välja antud inglise keeles ning sageli puudub eestikeelne ühtlustatud terminoloogia. Samuti hõlbustab antud sõnastik eelkõige NATO vastavat valdkonda puudutavate väljaannete tõlkimist.

Magistriprojekti sõnastikuosa on üles ehitatud järgnevalt:

- Ingliskeelsed märksõnad on esitatud paksus trükis tähestikulises järjekorras. Termin võib koosneda ühest (nt **branch**) või enamast sõnast (nt **close air support**).
- Kui terminil on üldkasutatav lühend, asub see sulgudes vahetult termini järel (nt **direct support (DS)**). Lühendid on välja toodud ka eraldi kirjetena, lisatud lühendit tähistav märke *lüh* (lühend), ning viidatud terminile, mida ta tähistab (nt **ACINT lüh acoustic intelligence**).
- Ingliskeelsele terminile järgneb eestikeelne vaste (nt kontrollpunkt) või vasted. Juhul, kui tegemist on sünonüümsete vastetega, on nad üksteisest eraldatud komaga (nt sissepiiramine, ümberpiiramine). Eelitermin asub sünonüümide seas esikohal. Kui aga ingliskeelne termin tähistab eesti keeles mitut erinevat mõistet, kasutatakse mõistenumbreid (nt **1.** õhukaitse **2.** õhutõrje) ning esitatud on ka eraldi definitsioonid.
- Kui ka ingliskeelsel terminil on sünonüüme, järgneb eestikeelsele vastetele sünonüümne termin ning ta on tähistatud võrdusmärgiga (nt **advance to contact** kontakti astumine = **movement to contact**). Ühte mõistet tähistavad terminid on tähestikloendis ka

eraldi välja toodud, kus nad viitavad põhi- või eelisterminile (nt **point defence** *vt close defence*).

- Terminile järgneb eraldi real ning väiksemas kirjas eestikeelne definitsioon.

(nt **personnel**

Väeosa kõik sõjaväelased ja seal töötavad eraisikud)

- Ühe märksõna all võib sõnastik esitada veel tüüpilisi sõnaühendeid, et aidata kaasa õige sõna valikul

(nt **support**

support site).

- Sõnastikus on välja toodud ka terminite erinevused Briti ja Ameerika inglise keeles (nt **armoured** (*BrE*), **armored** (*AmE*) **force**).

- Esitatud on vaid terminite valdkonnaspetsiifilised tähendused, nende kasutamine üldkeeles on sõnastikust välja jäetud (nt **intent** lahinguidee).

- Mõne üldkeeles mitmeid tähendusi omava termini puhul on selguse huvides pakutud ka ingliskeelne näitelause

(nt **branch** talitus

Nt John was made a colonel and was appointed chief of the NATO branch at the Land Forces Command)

- Lühend *vrd* (võrdle) viitab omavahel seotud terminitele

(nt. **indirect fire weapon**

Relv, millega saab tabada sihtija nägemisulatusest väljas olevaid sihtmärke (*vrd* **direct fire weapon**).

- Seletussõnastikule järgneb eesti-inglise oskussõnade register.

Inglise-eesti maismaaoperatsioonide sõnastiku sihtgrupp on eelkõige Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste ning teiste sõjalist haridust pakkuvate asutuste õppejõud ja kadetid, samuti aga

tõlgid ja tõlkijad, kes antud valdkonnaga kokku puutuvad ning sobivaid tõlkevasteid leida püüavad. Sõnastiku praktiline väärtus õppejõudude jaoks seisneb selles, et maismaaoperatsioone käsitlevad väljaanded on tihti kirjutatud inglise keeles, loengud aga toimuvad eesti keeles. Loengumaterjali kokkupanemiseks peavad õppejõud sageli ise tõlkijatööd tegema, mis aga ei pruugi tagada kõrget kvaliteeti. Seetõttu on tekkinud olukord, kus erinevate õppejõudude käe all õppivad kadetid tähistavad eesti keeles samu nähtusi või olukordi erinevate nimedega. Paraku ei ole harvad juhused, kus eestikeelne vaste tähendab sootuks midagi muud kui ingliskeelse terminiga tähistatav mõiste.

Kadette peaks käesolev sõnastik abistama eeskätt ingliskeelse erialakirjanduse lugemisel. Tihti saadakse küll paljude terminite tähendustest aru, ent eestikeelset vastet ei teata ning kasutatakse ingliskeelset terminit või pikemat seletust. Kuna aga Eesti Kaitseväge suhtluskeel on eesti keel, siis on äärmiselt oluline, et oleks olemas ka eestikeelne erialaterminoloogia.

Tõlkide ning tõlkijate jaoks peaks sõnastik pakkuma vaseid mõlemas keeles. Kätesaadavad sõnastikud on liiga üldised, spetsiifilisemaid aga kasutatakse vaid kindlates asutustes. Samuti täieneb sõjandusterminoloogia pidevalt, alati ei olegi võimalik otsitavat vastet leida, vaid tuleb koos asjatundjatega jõuda parima võimaliku lahenduseni. Kuna maismaaoperatsioonide vallas on eestikeelseid termineid suhteliselt keeruline leida, peaks antud seletussõnastik veidi tõlkijate ja tõlkide tööd kergendama. Samas on ka käesolev sõnastik oma mahult piiratud, mistõttu on käsitlemist leidnud problemaatilisemad terminid.

Seletussõnastik koosneb ligikaudu 350 kirjest. Sõnastiku ingliskeelsed terminid pärinevad NATO trükisest „Land Operations. Allied Tactical Publication 3.2”(2001), mille kolonel Arvo Sirel tõlkis 2003. aastal mitteametlikult ka eesti keelde („Maismaaoperatsioonid. Ühtne

taktikaväljaanne ATP-3.2”). Terminid valiti koostöös KVÜÕA ekspertide, eesotsas kapten Martin Heremiga. Kuna nimetatud väljaande tõlkija on sõjandus-, mitte aga keeletespialist, leidub tõlkes arvukalt ebakõlasid. Samuti ei nõustu KVÜÕA eksperdid paljude kolonel Sireli poolt pakutud tõlkevastetega. Näiteks on Sirel tõlkinud termini „meeting engagement” „lähikokkupõrkena”, KVÜÕA eksperdid soovivad aga „kohtumislahingut”. Sisuliselt on kaks eestikeelset vastet täiesti erineva tähendusega. Samuti sisaldab eestikeelne „Maismaaoperatsioonid” „link-up operation” eestikeelset vastet „ümberrühmitumine”. Tegemist on aga hoopis „ühise operatsiooniga”, mis tähendab vaenlase territooriumil kahe sõbraliku üksuse ühendamist. Sarnaseid näiteid on palju. Mainigem veel „close operation”, mis Sireli tõlkes tähendab „lähivõitlust”, antud seletussõnastikus aga „lähioperatsiooni”. „Lähivõitlus” viitab sellele, et vaenlased on otseses kehalises või relvakontaktis, „lähioperatsioon” aga tähistab 100 m – 10 km laiusel alal toimuvat sõjalist operatsiooni, mis on lahingu saatuse otsustamisel määrava tähtsusega. Jällegi eesti keeles kaks täiesti erineva tähendusega terminit, mille omavahel segi ajamine muudab kogu lahingutegevuse konteksti.

Kolonel Sireli mitteametlikus tõlkes leidub loomulikult ka täiesti korrektseid ning kasutatavaid termineid. Viimastest sisalduvad antud magistriprojektis õppetöös enim esinevad ning vajalikumad.

Eestikeelsete vastete allikatena on magistriprojektis kasutatud peamiselt alljärgnevaid:

- KVÜÕA „Sõjandusterminite seletav sõnaraamat”(SSSR)
- Õiguskeele Keskuse veel ilmunata sõjanduse andmebaas MILITERM
- Pilleke Laarmanni, Imbi Lepiku ning Aet Püssimi magistriprojekt “Väike inglise-eesti-taani seletav sõjandussõnastik”

- Enn Veskimägi koostatud „Väike eesti-inglise-prantsuse-rootsi-saksa-soome-vene sõjanduse sõnastik”
- Heino Ernitsa „Valimik sõjandustermineid”
- Eesti keele sõnaraamat 1999

Juhul, kui eestikeelset vastet ei olnud võimalik leida, võttis autor aluseks definitsiooni ning sõjandusekspertide arvamuse.

Eestikeelsete definitsioonide leidmiseks kasutas autor nii inglise- kui eestikeelseid väljaandeid.

Nendest peamised on järgnevad:

- „United Kingdom Glossary of Joint and Multinational Terms and Definitions”
- „Baltic Land Force Doctrine”
- „AAP-6 (V) – NATO Glossary of Terms and Definitions”
- „Land Operations. Allied Tactical Publication 3.2”
- KVÜÕA „Sõjandustermine seletav sõnaraamat (SSSR)
- Õiguskeele Keskuse „Seletussõnaraamat” [www.keelevara.ee]
- Õiguskeele Keskuse veel ilmunud sõjanduse andmebaas MILITERM
- „DOD Dictionary of Military Terms” [<http://www.dtic.mil/doctrine/jel/doddict/>]
- Ülemaailmse Julgeolekuorganisatsiooni (Global Security Organisation) kodulehekülg [<http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm>]

Sõnastiku koostamise probleemistik avaldus eelkõige eestikeelsete vastete leidmisel. Nagu juba ülal kirjeldatud, kasutavad sõjandusspetsialistid ka ise sama nähtuse, olukorra või isiku kirjeldamiseks erinevaid termineid. Tihti on terminid ka kõnekeelsed või inglise keelest otse üle võetud. Parimate võimalike vasteteni jõudsime koostöös ekspertidega, võttes arvesse nii terminite definitsioone, KVÜÕA terminoloogiakomisjoni soovitusi kui KVÜÕA ekspertide

poolt kasutatavaid eestikeelseid vasteid. Välja on jäetud need vasted, mis küll sõnaraamatutes esinevad, kuid mis ei ole käibele läinud. Samuti ei ole esitatud kõiki sõnastike pakutud vasteid, vaid välja on valitud sobivaimad, silmas pidades nii maismaaoperatsioonide spetsiifikat kui omakeelsete väljendite eelistamist.

Paljudest puudustest hoolimata on sõjandusalane terminoloogia viimase viie aasta jooksul teinud arvestatava arenguhüppe. Oma panuse on erialakeele arengusse andnud ka KVÜÕA keelekeskus ning Õiguskeele Keskus. Esimene on koostöös ekspertidega juba kasutusse võtnud arvutipõhise sõnastiku SSSR, teiselt on peatselt ilmumas terminibaas MILITERM. Käesoleva magistriprojekti autor loodab ka oma tööga toetada militaarterminoloogia arengut ning ühtlustamist. Siiski on selge, et ühegi valdkonna terminoloogia ei saa muutuvast maailmas olla lõplik ning täielik. Seetõttu jäägem lootma edasistele sammudele sõjanduskeele arendamisel.

Sõnastikus kasutatud lühendid

<i>AmE</i>	American English, Ameerikas kasutatav	st	see tähendab
<i>BrE</i>	British English, Suurbritannias kasutatav	v	verb, tegusõna
jm	ja muu(d)	v.a	välja arvatud
<i>lüh</i>	lühend	vm	või muu(d)
k.a	kaasa arvatud	<i>vrđ</i>	võrdle
<i>n</i>	nimisõna	<i>vt</i>	vaata
<i>nt</i>	näiteks		
sh	sealhulgas		

INGLISE-EESTI MAISMAAOPERATSIOONIDE SELETUSSÕNASTIK

A

AA *lüh* **assembly area**

ability to survive *vt* **survivability**

ACINT *lüh* **acoustic intelligence**

acoustic intelligence (ACINT) akustiline luure

Luureliik, mis põhineb kuuldelise teabe kogumisel ning töötlemisel

action *vt* **combat**

administrative control administratiivjuhtimine

Käsitamisõiguse rakendamine haldusküsimustes, nt personali juhtimine, varustamine, teenindus jm madalamate või teiste organisatsioonide suhtes

advance¹ *n* lähenemine

Üksuse vaenlase suunas liikumine

advance to contact¹ *n* kontakti astumine, kokkupuute loomine = **movement to contact**

Pealetungioperatsiooni üleminekuetapp, mille eesmärk on saavutada või taastada kokkupuude vaenlasega

advance² *v* lähenema

advance to contact² *v* kontakti astuma, kokkupuudet looma = **move to contact**

aggressive action agressiivne lahingutegevus

Lahinguolukorras initsiatiivi haaramine või säilitamine ning vaenlase ründamine

AH *lüh* **1. armed helicopter; 2. attack helicopter**

AI *lüh* **air interdiction**

air assault õhurünnak

Õhurünnakujõudude operatsioon, mille käigus püütakse vaenlane hävitada

airborne force õhudessantvägi = **airborne troops**

Eelkõige maa- ja õhuväe üksustest koosnev vägi, mis on komplekteeritud, varustatud ja välja õpetatud õhudessantoperatsioonideks

airborne troops *vt* **airborne force**

air combat õhulahing

Kahe või enama õhujõu relvastatud kokkupõrge

air defence**1. õhukaitse**

Kõikvõimalikud meetmed vaenlase õhurünnaku takistamiseks oma õhuruumis

2. õhutõrje = anti-aircraft, counter air

Sõjaline operatsioon, mille eesmärk on rünnata vaenlase lennumasinaid ja need hävitada

air intelligence õhuluure

Luureliik, mis põhineb õhulahinguks vajaliku teabe kogumisel vaenlase õhujõu tugevuse, asukoha, potentsiaali ning kaitsevõrgustiku kohta

air intelligence surveillance and reconnaissance operation (Air ISR) õhuluure seire- ja maastikuluureoperatsioon

Õhus teostatav luureoperatsioon, mille käigus kogutakse enne rünnaku alustamist vaenlase kohta vajalikku teavet ning rünnaku ajal püütakse õhust juba varajases staadiumis avastada vaenlase poolt kasutatavad vastumeetmed

air interdiction (AI) tõkestav õhulöök

Õhulöök, mille eesmärk on hävitada või neutraliseerida vaenlase jõude, või vähendada nende sõjalist potentsiaali enne, kui neid jõutakse sõbralike jõudude vastu rakendada

Air ISR lüh air intelligence surveillance and reconnaissance operation**airmobile force** õhupaiskeüksus, aeromobiilne üksus = **air transportable unit**

Õhupaiskeoperatsiooniks vajaliku eriettevalmistusega maapealne lahinguüksus, toetusüksus ja õhusõidukite üksus

airspace control õhuruumi kontroll

Õhuruumis teostatav vaatlus, mille eesmärk on tõsta lahingu efektiivsust ning koordineerida lennumasinade liikumist

airspace control measure õhuruumi kontrollmeede**air superiority** ülekaal õhus

Ühe üksuse domineerimine õhulahingus, mis võimaldab läbi viia õhu- ning sellega seotud maismaa-, mere- ning teisi õhuoperatsioone ilma, et vastasjõud neid takistada suudaks

air support õhutoetus, õhuvägede toetus

Õhuvägede toetus maismaal või merel läbiviidavatele operatsioonidele

air supremacy ülemvõim õhus

Ülekaalu ulatus õhus, mille juures vastasjõud ei suuda märkimisväärset vastupanu osutada

air surveillance õhuseire

Õhuruumi süstemaatiline jälgimine elektrooniliste, visuaalsete vm vahendite teel, et määrata kindlaks nii sõbralike kui vaenulike õhusõidukite ja rakettide liikumine

air transportable unit vt **airmobile force**

ammunition**1. lahingumoon = explosive ordnance**

Lahingus kasutatavad lõhkeained, tuuma lõhustamiseks ja sünteesiks vajalikud materjalid, keemia- ja bioloogilised relvad

2. laskemoon = munitions

Sõjaline tervikseade, mis on laetud lõhkeainete, paiskelaengu, pürotehnika ja süüteseguga, või sõjalises operatsioonis kasutatav tuuma-, keemia- või bioloogiline materjal

ammunition resupply laskemoona juurdevedu, laskemoonavarude täiendamine

Sõjalise operatsiooni käigus üksuse täiendav varustamine laskemoonaga

amphibious force meredessantvägi

1. Mereväe- ja dessantüksus koos dessantoperatsioonide läbiviimiseks väljaõpetatud, organiseeritud ning varustatud toetusvägedega

2. Mereväes teatud laevastiku dessanttüüpi väekoondise administratiivnimetus

anti-aircraft vt air defence 2.**approach route** juurdesõidutee

Tee, mis ühendab sadamat rannaäärse või transiitteega

approach stage lähenemisetapp

Etapp, mille käigus astub üksus vaenlasega kontakti

area defence (BrE), area defense (AmE) maa-ala kaitse

Kaitselahingu liik, mis hõlmab teatud piirkonna koordineeritud kaitset erinevate vahenditega

area of influence mõjupiirkond

Geograafiline piirkond, kus väejuhataja saab operatsioone otseselt, tavaliselt tema juhitavate manöövrite või tuletoetusüsteemide läbi mõjutada

area of intelligence interest luure huvipiirkond

Piirkond, kus väejuhataja nõuab luureandmeid faktorite ja muutuste kohta, mis võivad mõjutada tema käesolevaid ja tulevasi operatsioone

area of intelligence responsibility luure vastutusala

Väeülemale määratud piirkond, kus ta on vastutav luure läbiviimise eest kõigi tema käsutuses olevate vahendite abil

area surveillance piirkonnaseire

Teatud maa-ala jälgimine kiiresti paigaldatavate õhuradarite, maapinna- ning pinnasesiseste andurite abil

armed helicopter (AH) relvastatud helikopter

Helikopter, mis on varustatud relvade või relvasüsteemidega

armoured (BrE), armored (AmE) force soomusvägi

Sõjaline üksus, mille varustusse kuuluvad soomustatud sõidukid

armoured infantry unit jalaväe soomusüksus

assault kallaletung

Rünnaku osa, kus ründav pool asub kaitsjat (rünnatavat) otseselt st otsetulirelvade või füüsilise jõuga mõjutama

assault force kallaletungijõud

assault stage kallaletungietapp

assembly vt **assembly area**

assembly area (AA) = assembly

1. paiknemisala

Piirkond, kuhu üksus koguneb enne järgnevat tegevust

assembly area for reserve reservi paiknemisala

2. koondumisala = **concentration area**

Piirkond, kus väed koondatakse enne operatsiooni alustamist

3. lähteala = **attack position (ATK PSN), forming-up place (FUP)**

Viimane rünnakuüksuse poolt okupeeritud piirkond enne lähtejoone ületamist

assessing the situation olukorra hindamine

Väeülema ülesanne anda situatsioonile adekvaatne hinnang, et paika panna edasine tegevuskava

assign määrama

Üksusi või personali teatud ülesandega kindlasse kohta suunama

assign a mission ülesannet määrama

Üksusele või personalile teatud eesmärgiga käsku andma

ATK PSN *liih* **attack position**

attach koosseisu paigutama

Üksusi või personali teatud viisil ajutiselt liitma

Nt A number of independent combat and combat support units were attached to the 2nd Airborne Division.

attack rünnak

Osa pealetungist, kuhu on kaasatud suured väeüksused

attack helicopter (AH) ründekooper

Spetsiaalne helikopter, mis on varustatud vaenlase sihtmärkide ründamiseks ja hävitamiseks mõeldud relvadega

attack position vt **assembly area 3.**

augmentation force *vt* **reinforcement****authority** käsutamisõigus

Väeülemata õigus anda käske ja/või võtta vastu otsuseid

axis of advance edasiliikumise suund

Üksuste liikumise koordineerimiseks kehtestatud joon vaenlase suunas

axis of route edasiliikumise telgjoon

Üldine planeeritud või kasutusele võetud liikumissuund maismaavõitluses, mis kulgeb tavaliselt määratud piirjoonte vahel

B**barrier restricted area** keelutsoon = **barrier restricted zone**

Volitatud väeülemata poolt määratud piirkond, kus sõbralike jõudude manöövreid ei tohi tõketega piirata

barrier restricted zone *vt* **barrier restricted area****battle** *vt* **combat****battlefield area evaluation** lahinguvälja hindamine

Lahingupiirkonnale hinnangu andmine, võttes arvesse nii keskkonda kui sõbralike ja vaenulike jõudude iseärasusi

blocking tõke

Vaenlase liikumistee(de)le rajatav takistus

boundary vahejoon

Reaalne või kujutletav joon, mis määratleb kõrvuti asetsevate üksuste vastutusalad

branch talitus

NATO staabi allüksus, mis vastutab peamiste funktsionaalsete valdkondade eest

Nt John was made a colonel and was appointed chief of the NATO branch at the Land Forces Command.

breach *vt* **penetration****break contact** kokkupuudet katkestama, vaenlasest lahti murdma

Kattejõudude planeeritud ja kooskõlastatud tegevus tagasitõmbumiseks läbi esimese järgu kaitsepositsioonide

breaking-in läbimurdmine

Lahinguvõtte, mille käigus liiguvad üksused avalikult ning jõudu kasutades vaenlase positsioonidest läbi, ümber või üle

breakthrough *vt* **penetration**

bypass¹ n möödumine

Taktikaline tegevus, mis hõlmab positsiooni säilitamiseks teatud takistuse, punkti või vaenlase üksuse ümber manöövrivate sooritamist

bypass² v mööduma

bypassed enemy selja taha jäetud vaenlane

C**C2 lüh command and control****CAS lüh close air support****centre (BrE), center (AmE) of gravity (COG)** raskuskese

Eripärad, võimalused või piirkonnad, millel põhineb rahvuse, ühenduse, sõjalise üksuse või muu grupeeringu tegevusvabadus, füüsiline jõud või võitlusvalmidus

CFA lüh covering force area vt covering force 2.**checkpoint** kontrollpunkt

Teatud kindel punkt maapinnal, mida kasutatakse liikumise reguleerimiseks, vajaliku teabega varustamiseks ja juhiste andmiseks

close air support (CAS) lähiõhutoetus

Õhurünnak vaenulike jõudude sihtmärkide vastu, mis asuvad sõbralike jõudude vahetus läheduses ning mis juhatatakse kätte maapealsete jõudude poolt

close defence (BrE), close defense (AmE) lähikaitse = **point defence**

Sõjaline operatsioon, mille käigus kaitstakse kindlat väga tähtsat objekti vaenlase rünnaku eest

close operation lähioperatsioon

100 m – 10 km laiusel alal toimuv sõjaline operatsioon, mis on lahingu saatuse otsustamisel määrava tähtsusega (*vrđ* **deep operation**)

COA lüh course of action**COG lüh centre of gravity****cohesion** sidusus

Üksus(t)e ühendamise tervikuks parimal võimalikul viisil

combat lahing = **action, battle, encounter fighting, engagement**

Sõjalise operatsiooni käigus toimuv võitlus vaenlasega

combat force lahinguüksus

Sõjalise väljaõppe saanud isikutest komplekteeritud üksus

combat intelligence lahinguluure

Luureliik, mis põhineb lahinguoperatsioonide planeerimiseks ja läbiviimiseks vajaliku teabe kogumisel vaenlase, ilma ja geograafiliste iseärasuste kohta

combat readiness lahinguvalmidus = **readiness for battle**

Füüsiliste ja vaimsete tegurite kogum, mis näitab lahinguüksuste seisundit ja võitlusvõimet

combat service support (CSS) lahinguteenindus

Lahinguüksustele tagatud, peamiselt logistiline ja administratiivne toetus

combat support lahingutoetus

Lahinguüksustele tagatud abi, nt tuletoetus, luure, side, pioneerialane toetus

combat support force lahingutoetusüksus

combined arms kombineeritud üksused

Mitme väeliigi koostöö sõjalises operatsioonis, nt jalavägi, soomusüksused, suurtükivägi, jm

combined operation ühisoperatsioon, rahvusvaheline operatsioon, mitmeriigivägede operatsioon = **multinational operation**

Sõjaline operatsioon, milles osalevad rohkem kui ühe riigi üksused

command and control (C2) juhtimine

Isikute ja organisatsioonide tegevuse suunamine teatud eesmärgi saavutamisele

commander väejuhataja, väeülem

Mistahes auastmega sõjaväeohvitser, kellele allub elavjõud

commander's intent väejuhataja, väeülema lahinguidee

Väejuhataja poolt üksus(t)ele esitatud täpne plaan, mis sisaldab operatsiooni eesmärki, soovitud tulemusi ja tegevuskava, kuidas lõppeesmärki saavutada

communications side

Peamiselt raadio, telefoni või arvuti teel teabe edastamine

communications lines vt **lines of communications**

concentration area vt **assembly area 2.**

concentration of forces vägede koondamine

Vägede paigutamine operatiivtasandi juhi poolt nii, et tulemus oleks maksimaalne

consideration of courses of action tegevusvariandi kaalumine

Hoolikalt järele mõtlemine, milline tegevusviis oleks kõige efektiivsem

consolidation koondumine

Jõupositiooni tugevdamine

controlled route reguleeritud tee

Tee, millel on kehtestatud liiklus- või liikumispääs ja mida võidakse jälgida

convoy konvoi

1. Relvastatud saate- või kaitsesalk või saatev sõjaväelane, saatevalve

2. Kauba-, transpordi- ja abilaevade ning neid saatvate ja kaitsvate sõjalaevade ja lennukite koondis

convoy support site konvoi tugiala

Ala, mida riik kasutab kaitsesalga koondamiseks

cooperation koostöö

Erinevate väeliikide või rahvuste ühise eesmärgi nimel tegutsemine

coordinating authority koordineerimisvolitus

Väeülema õigus kooskõlastada erinevate väeliikide või rahvuste ühise eesmärgi nimel tegutsemist

coordinating point koordineerimispunkt, kooskõlastamispunkt

Kindel punkt, kus kõik lahinguüksused ja nendega seonduvad üksused peavad tegevuse juhtimise ja kooskõlastamise eesmärgil kontakteeruma

counter air vt **air defence 2.****counter air operation** õhutorjeoperatsioon

Sõjaline operatsioon, mille eesmärk on saavutada ja säilitada teatud kontrolliulatus õhuruumis

counter attack vasturünnak

Kogu kaitsel oleva üksuse või selle osa rünnak vaenlase vastu. Rünnaku eesmärk on taastada kaotatud positsioon, lõigata ära või hävitada kaitsesse tunginud vaenlane

countermobility operation tõkestamine

Sõjalise operatsiooni osa, mille käigus püstitatakse territooriumi kaitseks tõkkeid ja paigaldatakse miine, et takistada vaenlase edasiliikumist või ta hävitada

countermobility support tõkestamistoetus

Lahinguüksustele tagatud abi, mis seisneb territooriumi kaitseks tõkete püstitamises ja miinide paigaldamises

course of action (COA) tegevusvariant

Sõjalise operatsiooni jaoks kavandatud tegutsemisjuhised

covering fire kattetuli = **fire cover**

Tuli, millega kaitstakse vägesid, kui need on vaenlase laskurelvade laskeulatuses

covering force**1.** eelsalk

Põhijõududest eraldi tegutsev üksus, mille eesmärgiks on vaenlast kinni pidada, võidelda, viivitusele sundida, vaenlase korraldust segada ja petta enne, kui vaenlane asub ründama põhijõudusid

2. katteüksus, julgestusüksus

Suuremaid jõudusid julgestav väeosa või üksus. Julgestamiseks kasutatakse seiret, taktikalist luuret, rünnakut, kaitset või nimetatud meetodite erinevaid kombinatsioone

covering force action kattejõu tegevus

covering force area (CFA) kattejõupiirkond, kattevöönd

Rindejoonest eespool või põhijõudude tiibadel asuv ala, kus katteüksused täidavad neile määratud ülesandeid

critical information oluline informatsioon

Teave, mida väeülem vajab oma plaani õigsuse kinnituseks või muudatuste tegemiseks

CSS lüh combat service support

culmination kulminatsioon

Sõjalise operatsiooni tipphetk, kus on võimalik saavutatud edu säilitada, kuid mitte kasvatada

D

deceive eksitama

Teadlikult vaenlase eksitamiseks abinõusid kasutama ning informatsiooni varjama ja moonutama

Nt Napoleon deceived the enemy into believing that he was weaker than he was, and lured them into a trap.

deception

1. eksitamine *vt* **deceive**

2. petteinformatsioon

Vaenlase eksitamiseks ja tõese informatsiooni varjamiseks vaenlasele etteavatsetult kättesaadavaks tehtud sõjalise iseloomuga mittetõene teave

decision support overlay otsuse kile

Kaardikilel esitatud teave, kus kajastatakse kõrgemal tasandil vastu võetud otsust

decisive point murrangupunkt, otsustav punkt

Edu lahingutegevuses, mis on eelduseks vaenlase raskuskeskme kõrvaldamiseks

deep operation süvaoperatsioon

Sõjaline operatsioon jõudude või ressursside vastu, millega lähivõitluses kokku ei puututa. Lahinguruumi laiendatakse ajas ja ruumis, aidatakse raamida lähivõitlust, raskendatakse vaenlase jõudude suunamist, vähendatakse vaenlase operatsiooni sidusust ja tempot

defence (BrE), defense (AmE) kaitse

Maismaaoperatsiooni liik, kus püütakse nurjata või tagasi tõrjuda vaenlase pealetungi

defensive battle kaitselahing

Lahinguliik, mida iseloomustab passiivne rinde- ning aktiivne tagalategevus

defensive deception measures kaitsepettemeetmed

Meetmed, millega püütakse ära hoida vaenlase rünnakut või varjata olemust

defensive fire kaitsetuli

Kaitseüksuste tuli, et toetada ja kaitsta kaitsetegevuses olevat üksust

delay¹ *n* viivitus

Maismaaoperatsiooni liik, kus püütakse aeglustada vaenlase pealetungi, sundides teda asuma lahingurivistusse ja tekitades vaenlasele võimalikult suuri kaotusi ilma otsustavasse lahingusse astumata

delay² *v* viivitama**deliberate attack** (*AmE*) planeeritud rünnak, ettevalmistatud rünnak

Paealetungilahingu liik, mida iseloomustab tule ja liikumise põhjalikult kavandatud ja hästi kooskõlastatud kasutamine eesmärgiga hävitada või vangistada vaenlane (*vrd hasty attack*)

demolition**1.** lõhkamine

Lõhkeainega purustamine

2. purustamine

Mingi objekti, seadmete või vahendite hävitamine tule, vee, lõhkeainete või mehhaaniliste vahendite abil

demonstration and faint pettedessant

Dessandi liik, mille läbiviimise eesmärgiks on vaenlane jõudemonstratsiooni abil eksiteele viia, lootuses panna ta tegutsema talle ebasoodsal viisil

deployment hargnemine**1.** Vägede liikumine operatsiooni toimumise piirkonnas**2.** Vägede rivistamine lahingukorda**3.** Vägede ümberpaigutamine soovitud piirkonda**deprive the enemy of resources** vaenlase ressursse hõivama

Vaenlaselt temale vajalikke vahendeid ära võtma

direct fire weapon otsetulirelv

Relv, millega saab tabada vaid sihtija nägemisulatuses olevaid sihtmärke (*vrd indirect fire weapon*)

direct forces**1.** vägesid suunama

Vägesid soovitud piirkonda juhtima

2. vägesid juhtima

Vägesid kontrollima ja nende eest vastutama

direct support (DS) vahetu toetus

Ühe üksuse toetamine teise, eraldi käsutamisõiguse alla kuuluva üksuse poolt, kellel on kohutus vajadusel abi pakkuda

dismount jalastama

Jalgsi tegutsemiseks hobuse seljast, soomustranspordivahendilt või lahingumasinalt maha tulla laskma

disrupt enemy offensive action ründetegevust lõhestama

Jõudu kasutades purustama sidusust vaenlase üksuses, mistõttu vaenlane ei saa lahinguolukorras enam tõhusalt tegutseda

diversionary attack vt **feint attack****divert from the main effort** petterünnakut sooritama

Viima läbi ründeoperatsiooni, mille eesmärgiks on vaenlase tähelepanu põhiriinast kõrvale juhtida

DS lüh direct support**E****echelon** ešelon

1. Riigi relvajõudude osa, mis on määratud strateegiliste ülesannete lahendamiseks
2. Veoüksus väeosade ümberpaigutamisel vm. sõjaväevahendil (raudteerong, autode kolonn, lennuki- või laevagrupp)

echeloned force ešelonüksus

echeloned reserve ešelonreserv

economy of effort ressursside säästlik kasutamine

Eesmärkide saavutamiseks vahendite mõistlik jaotamine ja kasutamine

electronic warfare support elektroonilise sõja toetus, e-sõja toetus

Elektromagnetilise energia kasutamine vaenlase elektrooniliste juhtimisvahendite töö häirimiseks, takistamiseks või nende hävitamiseks oma juhtimisvahendite kaitseks

employment of combat force lahinguüksuse rakendamine

Teatud lahinguüksuse kasutamine kindla eesmärgi saavutamiseks

encirclement sissepiiramine, ümberpiiramine

Mingi vaenlase objekti või väeüksuse piiramisrõngasse võtmine ning vallutada või hävitada püüdmine

encounter battle vt **meeting engagement****encounter fighting** vt **combat**

engage lahingusse astuma

Alustama võitlust vaenlasega

Nt Casualties mounted as the forces engaged in house-to-house guerrilla warfare.

engage the target sihtmärki hõivama

Soovitud sihtmärki maha võtma ja endale kasulikuks tegema

engagement *vt* **combat****envelopment****1.** tiibamine

Manööver, mille eesmärgiks on mööduda vaenlase positsioonist ning anda talle löök tiivalt või tagalast

2. vt turning movement**estimate**¹ *n* hinnang

Väeüleva tähelepanekutel ja vaatlustel põhinev otsustus sõjaolukorda mõjutavate tegurite kohta, misjärel ta paneb paika missiooni edasise tegevuskava

estimate² *v* hinnangut andma**evacuation** evakueerimine, evakuatsioon

1. Haavatute, haigete, elanike, sõjavangide, kahjustatud tehnika, vara ja varustuse väljaviimine sõjategevuse piirkonnast

2. Elanikkonna ja varade eemaldamine vaenlase võimaliku rünnaku või loodusõnnetuse piirkonnast

evaluation of factors faktorite analüüs

Etapp luuretsükli, mille käigus antakse vastavalt allika ning saadud teabe usaldusväärsele hinnang luureandmetele

event overlay sündmusekile

Kaardikile, mis kajastab sündmuse oletatavat käiku

exploitation**1.** hõlvamine

Lahinguedu ärakasutamine teatud objekti või seadmete omistamiseks

2. kurnamine

Pealetungioperatsiooni osa, mis järgneb tavaliselt edukale rünnakule, et vaenlane lõplikult võitlusvõimetuks muuta

explosive ordnance *vt* **ammunition 1.****F****FARP** *lüh* **forward arming and refuelling point**

favourable air situation soodsad tingimused õhus

Olukord, mil vaenlase õhuründeüksuste seisukord lubab eeldada, et sõbralike üksuste mere-, maismaa- või õhuoperatsioonid osutuvad edukaks

FEBA *lüh* **forward edge of the battle area**

feint attack petterünnak = **diversionary attack**

Ründeoperatsioon, mille eesmärk on juhtida vaenlase tähelepanu põhiriünaku suunast kõrvale

fight through läbi tungima

Takistust või vastupanu ületades vaenlasest läbi minema

Nt The war planners decided to fight through air power.

fire coordination line *vt* **fire support coordination line**

fire cover *vt* **covering fire**

fire line tulejoon

Piir, millest väljapoole võib kasutada kaudtulirelvade tuld väeülemä täiendava korralduseta (*vrđ* **fire support safety line**)

fire support

1. tuletoetus

Tule kasutamine koostöös teiste üksustega vaenlase hävitamiseks, neutraliseerimiseks või maha surumiseks

2. toetustuli = **supporting fire**

Toetavate üksuste poolne tuli, mis on mõeldud teise üksuse abistamiseks lahingus

fire support coordination tuletoetuse koordineerimine

Tule kasutamise planeerimine ja täideviimine lahingus nii, et sihtmärke kataksid sobivad relvad või relvagrupid

fire support coordination line (FSCl) tuletoetuse koordineerimisjoon = **fire coordination line**

Volitatud maavägede ülema poolt märgitud joon, mis tagab tema juhtimise all mitte oleva tuletoetuse koordineerimise käesolevates taktikalistes operatsioonides. Tuletoetuse koordineerimisjoont kasutatakse nii õhu-, maa kui meretulirelvade tule koordineerimiseks.

fire support coordination measures (FSCM) tuletoetuse koordineerimismeetmed

Kasutatavad abinõud, mis tagavad tule kasutamise planeerimise ja täideviimise lahingus nii, et sihtmärke kataksid sobivad relvad või relvagrupid

fire support safety line (FSSL) tuletoetuse ohutusjoon

Piir, millest seespoole võib kasutada kaudtulirelvade tuld vaid väeülemä korraldusel või heakskiidul (*vrđ* **fire line**)

fire unit tuleüksus

Väikseim suurtükiväe või mortiiüksus, mis koosneb ühest või mitmest relvasüsteemist, mida kasutatakse tulirelvade missiooni läbiviimiseks

fix the enemy vaenlast siduma

1. Kindlal ajaperioodil vaenlase vägede või nende osade liikumist takistama teatud maa-alal kinni hoidmise või ümber piiramise teel

Nt The quick-thinking Marines called in artillery to fix the enemy in place.

2. Taktikalist tõket korraldama, mis ühendab tuletoetuse planeerimist ja manöövrit vaenlase tõkestamiseks, et tema liikumist teatud piirkonnas, tavaliselt kokkupõrkealal, aeglustada

Nt These patrols fixed the enemy in place by fire and movement until other forces arrived.

fixed wing air transport lennukitransport

Lennumasinate kasutamine õhudessandis, lahinguteenindustoetuses ning haavatute ja langenute evakueerimisel

flank guard vt **flank protection****flank protection** külgkaitse = **flank guard**

Rännakul oleva või statsionaarse üksuse julgestamiseks tema tiibadele saadetud allüksus

flexibility paindlikkus

Võime vajadusel vägesid ümber grupeerida või nende liikumissuunda muuta

FLOT lüh **forward line of own troops****force** üksus = **unit, troop**

Grupp sõjalise väljaõppe saanud isikuid

the forces sõjalised jõud

Riigi sõjalised jõud, mis koosnevad tavaliselt nii õhu-, maa- kui mereväest

forming-up place vt **assembly area** 3.**forward area** vt **front line****forward arming and refuelling point (FARP)** eelrelvastus- ja varustuspunkt

Sõjaväebaas lahingupiirkonnas, mis varustab helikoptereid relvade ja kütusega

forward edge vt **front line****forward edge of the battle area (FEBA)** lahinguvälja eesjoon

Kaevikute eesliinist eespool olev joon, kuhu ulatub lahinguüksuste vaatlus ja käsitulirelvade tuli

forward line vt **front line****forward line of own troops (FLOT)** kaitse eesliin

Mõtteline joon, mis tähistab vaenlasele kõige lähemal asuvate allüksuste positsioone

free fire area vabatuleala

Märgistatud ala, kuhu võib mistahes relvasüsteemiga tulistada väeülemä täiendava korralduseta

freedom of action tegevusvabadus, tegutsemisvabadus

Operatiivtasandi juhi õigus või võimalus kavandada, planeerida ja juhtida tegevusi seatud eesmärkide saavutamiseks

front line eesliin = **forward area, forward edge, forward line**

Piirkond, kus toimub aktiivne lahingutegevus

frontal manoeuvre (*BrE*), **frontal maneuver** (*AmE*) eesmine manööver

Manööver, milles on põhirõhk suunatud vaenlase üksuse eesliini hävitamisele

FSCCL *lüh* **fire support coordination line****FSCM** *lüh* **fire support coordination measures****FSSL** *lüh* **fire support safety line****FULLCOMD** *lüh* **full command****full command (FULLCOMD)** täielik juhtimine

Väeülemä sõjaline võim ja vastutus anda alluvatele korraldusi. Täielik juhtimine kehtib vaid rahvuslike vägede puhul ning katab kõiki sõjaliste operatsioonide juhtimise aspekte.

FUP *lüh* **forming-up place** *vt* **assembly area 3.****G****guard** *vt* **protection 2.****H****handover line** lahinguvastutuse üleandmisjoon

Juhtimiselement, mis võimaldab vastutuse ülekandmist lahinguoperatsioonides ühelt üksuselt teisele

hasty attack (*AmE*) kiirrünnak, ettevalmistamata rünnak

Ilma eelnevate ulatuslike ettevalmistusteta sööst vaenlase positsioonile, kasutades ära hetkel olemasolevat varustust, isikkoosseisu ja vaenlase hetkeolukorda (*Vrd* **deliberate attack**)

heavy armoured force (*BrE*), **heavy armored force** (*AmE*) raskesoomusüksus

Soomusüksus, mida kasutatakse vaenlase kaitsest läbi murdmiseks, ründetegevuses edu saavutamiseks, löökide andmiseks vaenlase tagalas, vaenlase jälitamiseks, tema rünnakute peatamiseks ning vasturünnaku alustamiseks. Raskesoomusüksuse iseloomulikeks joonteks on tulejõud, liikuvus ning hea kaitse vaenlase tule eest (*vrd* **light armoured force**)

high pay-off target (HPT) otsustav sihtmärk

Sihtmärk, mille hävitamine aitab väeülemal oma tegevuskava edukalt täita. Otsustavad sihtmärgid on need eluliselt tähtsad sihtmärgid, mis on vaja planeerimise ja tegevuse käigus välja valida ning sõjalise operatsiooni õnnestumiseks tulemuslikult rünnata (*vrđ high value target*)

high value target (HVT) eluliselt tähtis sihtmärk

Sihtmärk, mida vaenlase väeülem vajab sõjalise operatsiooni edukaks täitmiseks. Eluliselt tähtsa sihtmärgi hävitamine võib takistada vaenlase väeülemal täita oma peamisi lahingufunktsioone (*vrđ high pay-off target*)

HNS *lüh* **host nation support****host nation support (HNS)** vastuvõtva riigi toetus

Tsiviil- ja sõjaline abi, mida vastuvõttev riik pakub rahuajal, sõja- ja kriisiolukorras liitlasvägedele ning NATO üksustele, mis asuvad või sõidavad läbi vastuvõtva riigi territooriumi

HPT *lüh* **high pay-off target****human intelligence (HUMINT)** inimluure

Luureliik, mis põhineb inimagentide poolt hangitaval teabel

HUMINT *lüh* **human intelligence****HVT** *lüh* **high value target****I****imagery intelligence (IMINT)** kujundluure

Luureliik, mis põhineb diagrammidest, kaartidelt, tabelitest, loenditest ning näidetest saadaval teabel

IMINT *lüh* **imagery intelligence****indirect fire weapon** kaudtulirelv

Relv, millega saab tabada sihtija nägemisulatuses väljas olevaid sihtmärke (*vrđ direct fire weapon*)

infiltration sisseimbumine

Tehnika või protsess, mille korral üksus liigub märkamatuult vaenlase positsioonide vahelt läbi vaenlase poolt hõivatud alale

intelligence**1. strateegiline luure**

Võõrriikide vaenulikke, võimalikke vaenulikke või ohtlikke jõude või tegureid, nende tegelikku või võimalikku tegevust või mõju käsitleva teabe kogumine ning seda tegevust teostavad organisatsioonid

intelligence cycle luuretsükkel

Korduv tegevus, mille käigus toimub teabe kogumine, koondamine ja luureandmeteks töötlemine ning nende tarbijatele kättesaadavaks tegemine

2. luureandmed

Võõrriikide vaenulikke, võimalikke vaenulikke või ohtlikke jõude või tegureid, nende tegelikku või võimalikku tegevust või mõju käsitleva teabe töötlemise tulemus

intelligence estimate luure hinnang

Suuline või kirjalik kriitiline arvamus teatud olukorda või tingimusi puudutavatele luureandmete kohta, misjärel tehakse otsus edasise tegevuskava kohta

3. maastikuluure

Teabe kogumine arvatava lahingupiirkonna maastiku kohta

intent lahinguidee

Üksus(t)ele esitatud täpne plaan, mis sisaldab operatsiooni eesmärki, soovitud tulemusi ja tegevuskava, kuidas lõppeesmärki saavutada

Nt The intent of the war must be to restore order and justice.

ISTAR lüh intelligence, surveillance, target aquisition and reconnaissance**J****joint operation** ühendoperatsioon

Erinevate väeliikide koostöös toimuv operatsioon

joint precision interdiction suunatud ühendtõkestamine

Ühendjõudude relvade täpselt suunatud ja kooskõlastatud tõkestavad tulelöögid, mille eesmärk on takistada vaenlase maaväe jõudude sisenemist lahinguvälja alale

jump-off-line vt line of departure**L****LD lüh line of departure****levels of war** sõjategevuse tasandid

Tunnustatud sõjategevuse tasandid, mis määratlevad operatsioonide planeerimise ja juhtimise

liaison (LN) side

Sõjaliste üksuste omavaheline informatsiooni edastamine ja vastuvõtmine, et säilitada vastasikune mõistmine ja ühtsus eesmärkide ja tegevuskava osas

Nt It was important that effective liaison was established between the two units.

light armoured force (BrE), light armored force (AmE) kergesoomusüksus

Soomusüksus, mida kasutatakse julgendamiseks, maastikuluureks, mittesoomustatud üksuste tankitõrjetulega varustamiseks. Koostöös teiste relvaliikidega saab kergesoomusüksusi kasutada ka lahingus (*vrđ* **heavy armoured force**)

line of departure (LD) lähtejoon = jump-off-line

Rajajoon, mis koordineerib lahinguüksuste liikumist

lines of communications (LOC) ühendusteel = communications lines

Kõik marsruudid maismaal, õhus ja vees, mis ühendavad tegutsevaid sõjalisi jõude ühe või enama baasiga ning mida mööda sõjalised jõud ja varud liiguvad

lines of operation tegutsemisuunad

Teed, mis orienteerivad vägesid vaenlase suhtes, suunavad ajas ja ruumis nende tegevust ning ühendavad vägede lähteala nende eesmärkidega

link-up operation ühine operatsioon

Sõjalise operatsiooni üleminekuetapp, kus ühendatakse vaenlase poolt kontrollitaval territooriumil kaks sõbralikku üksust

LN lüh liaison**LOC lüh lines of communications****local resources** kohalikud ressursid

Piirkonnas leiduvad vajalikud, tavaliselt looduslikud varud

logistic operations logistiline tegevus, tagalategevus, tagalateenindus

Kaitsejõudude varustamine sõjaväevaraga ning selle hooldamine ja teenindamine, kaitsejõudude varustuselase valmisoleku, veonduse ja tervishoiu planeerimine ja korraldamine

M**main defensive battle** põhikaitselahing

Lahing vaenlase rünnaku tagasi tõrjumiseks, kuhu väeülem on suunanud enamuse oma käsutuses olevast jõust

maintenance hooldus

1. Kõikvõimalikud meetmed teatud vahendite säilitamiseks

maintenance of cohesion sidususe säilitamine

2. Kogu varustus- ja parandustegevus vägede missiooniks vajaliku seisukorra säilitamiseks

maintenance of forces vägede teenindus

3. Seadmete rutiinne korras hoidmine, et neid saaks otstarbekalt kasutada

manoeuvre (*BrE*), **maneuver** (*AmE*) manööver, liikumine

1. Laevade või lennumasinade liikumine soodsamatele positsioonidele
2. Taktikaline vägede väljaõppeharjutus vees, õhus, maismaal või kaardil, kus imiteeritakse sõda
3. Laevade, õhusõidukite või sõiduvahendite operatsioon soovitud positsioonide hõivamiseks
4. Sõjaliste jõudude rakendamine lahingualal koos tuletoetusega, et hõivata missiooni täitmise eesmärgil vaenlase suhtes soodsamad positsioonid

manpower *vt* **personnel**

march *vt* **movement**

medical support meditsiiniteenindustoetus

Lahingutegevuse meditsiiniline tagamine

meeting engagement kohtumislahing = **encounter battle**

Sõjalise operatsiooni üleminekuetapp, kus mittetäielikus lahinguvalmiduses olevad vaenulikud üksused astuvad sõjalisse kokkupõrkesse

minimum safety distance minimaalne ohutuskaugus

Kaugus, millest lähemal liikumine või viibimine on ohtlik

mobile defence (*BrE*), **mobile defense** (*AmE*) liikuvkaitse, manööverkaitse, mobiilne kaitse

Kaitselahingu liik, millega nurjatakse vaenlase pealetungi eesmärgi saavutamine toetavate vasturünnakute ja aktiivse tegutsemisega süvaalas

mobility mobiilsus

Väeüksuste omadus kiiresti muuta oma asukohta ilma, et lahinguvalmidus selle all kannataks

movement rännak = **march**

Vägede liikumine ühest piirkonnast teise

movement to contact *vt* **advance to contact**¹

movement to the start point (ST) liikumine lähtepunkti

move to contact *vt* **advance to contact**²

multinational operation *vt* **combined operation**

munitions *vt* **ammunition** 2.

no fire line tulistamiskeelujoon

Joon, mille suunas suurtükivägi ega laevad ei tulista, v.a väeülemal korraldusel või nõusolekul, kuid millest kaugemale nad võivad igal ajal tulistada ilma, et see sõbralikke jõude ohustaks

non-armoured (*BrE*), **non-armored** (*AmE*) **force** soomustamata üksus

Sõjaline üksus, mille varustusse ei kuulu soomustatud sõidukid

O

objective

1. sihtmärk = target

Füüsiline objekt, millele on suunatud sõjaline tegevus, nt taktikaline detail, mille hõivamine ja hoidmine on väeüleva eesmärkide täitmiseks olulise tähtsusega

2. eesmärk

Lõpptulemus, mille poole üksused väeüleva korraldusel püüdleavad

offence (BrE), offense (AmE) pealetung

Maismaaoperatsiooni liik, kus sõjaline tegevus on planeeritud ja pikaajaline ning hõlmab suuri väeüksusi

offensive deception measures ründepettemeetmed

Vaenlase eksitamiseks ja tõese informatsiooni varjamiseks vaenlasele etteavatsetult kättesaadavaks tehtud sõjalise iseloomuga mittetõese teabe esitamise viisid, et oma jõudude rünnak osutuks võimalikult edukaks

offensive operation pealetungioperatsioon

Sõjaline operatsioon, mille käigus otsitakse vaenlane üles ning rünnatakse teda

OPCOM lüh operational command

OPCON lüh operational control

operational assistance operatiivabi

Lahinguüksustele sõjaolukorras pakutav toetus

operational command (OPCOM) operatiivjuhatamine

Väeüleva õigus anda käsk ja korraldusi alluvatele ülematele; paigutada ümber üksusi ja liita juurde või võtta ära allüksusi, delegeerida või võtta ära käsu ja kontrolli õigust

operational control (OPCON) operatiivjuhtimine

Juhile antud õigus anda korraldusi ja juhiseid temale konkreetse missiooni täitmiseks allutatud üksustele. Ei sisalda vastutust administratiiv- ja teenindustoetuse tagamise, distsipliini, sisemise organisatsiooni ja väljaõppe korraldamise eest

operational deception operatiivtasandil petmine

Pettetegevus, mis hõlmab vaenlase eksitamist operatsioonide läbiviimise küsimustes

operational level operatiivtasand

Sõjategevuse tasand, kus planeeritakse ja viiakse läbi sõjategevust strateegiliste eesmärkide täitmiseks

operational pause operatsiooni paus

Teatud kindlate ajaperioodide järel aset leidev paus sõjalises operatsioonis, mil initsiatiivi hoitakse mõnel teisel viisil

operations security (OPSEC) operatsiooni julgeolek

Meetod, mis tagab sõjalisele operatsioonile või harjutusele vajaliku julgestuse, et vaenlane ei saaks teavet sõbralike jõudude asukoha, kasutamata ressurside ning kavatsuste kohta

OPSEC *lüh* **operations security****outflanking** *vt* **turning movement 1.****overlay** kaardikile

Läbipaistev või poolläbipaistev, kaardi või graafikuga samaväärne andmekandja, millel on joonis või pilt, et anda edasi üksikasju, mis originaalil ei kajastu või mis vajavad esile tõstmist

P**passage of lines** positsiooniläbimine

Sõjaline operatsioon, mille käigus üksus liigub teise lahinguüksuse positsioonidest läbi, eesmärgiga astuda vaenlasega kontakti või see katkestada

penetration läbimurre = **breach, breakthrough**

Rünnaku etapp mille eesmärk on läbida vaenlase eesliin

permissive measures lubavad meetmed

Meetmed, mis annavad loa sihtmärgi ründamiseks (*vrđ* **restrictive measures**)

personnel elavjõud, isikkoosseis = **manpower**

Väeosa kõik sõjaväelased ja seal töötavad eraisikud

personnel replacement isikkoosseisu asendamine

Sõjalisse operatsiooni kaasatud inimeste teiste vastu välja vahetamine

phase line (PL) faasijoon

Lahingutegevuse koordineerimiseks kindlaksmääratud lahingujoon, mis tavaliselt ühtib mingi maastikujoonega

phasing etappideks jagamine

Suurema sõjalise operatsiooni jaotamine väiksemateks osadeks, millel on eraldi eesmärgid

PL *lüh* **phase line****point defence (BrE), point defense (AmE)** *vt* **close defence****positive airspace control** positiivne õhuruumi kontroll

NATO õhuruumis kogu lennuliikluse reguleerimine elektrooniliste vahendite abil, mis alluvad lennuliikluse juhtimiskeskusele

post conflict operational planning konfliktijärgne operatiivplaneerimine

Pärast sõjalist konflikti edasise tegevuskava paika panemine nt rahuvalve ja -toetuse organiseerimine jm

pre-empt ennetama

Vaenlase kavatsusi oma meetmetega nurjama

Nt The commanders tried to anticipate any move on the part of the enemy to go into Pakistan so that their troops could cross the border to pre-empt the enemy.

pre-empt to gain the initiative initsiatiivi haaramiseks vaenlast ennetama

preliminary deployment eelrühmitumine

Lahingujõudude ja lahingutoetusjõudude koondumine üleminekuks lahingurühmitusse. Eelrühmitumise käigus saavad jõud ka täielikuks lahinguvalmiduseks vajalikud täiendavad logistikavarud

preliminary movement liikumine lähtealasse

Kaasatud jõudude liikumine vastavalt väeülemale ajakavale paiknemiskohast lähtealasse või selle vahetusse lähedusse

preparation fire *vt* **preparatory fire****preparation for redeployment** ümberpaigutamiseks valmistumine

Ettevalmistuste tegemine üksuste üleviimiseks teise piirkonda

preparatory fire ettevalmistustuli = **preparation fire**

Vahetult enne rünnakut vaenlase positsiooni nõrgestamiseks sihtmärgi pihta antud tuli

procedural airspace control protseduuriline õhuruumi kontroll

Õhuruumis teostatava vaatluse meetod, mis põhineb eelnevalt kokku lepitud ja välja kuulutatud käskudel ja tegevuskorral

protection**1.** kaitse

Meetmete rakendamine valveobjekti ähvardava ohu või ründe tõkestamiseks ning puutumatus tagamiseks

2. valve = **guard, screen** (*AmE*)

Julgestusmeetmed, mille peamine ülesanne on kaitsta põhijõude aja võitmise eesmärgil, samas aga teostada seiret ning edastada informatsiooni

provide leadership juhtima

Vägede eesotsas asuma ning nende eest vastutama

pursuit jälitamine

Lahingutegevus, mille eesmärgiks on põgenev või taanduv vaenlane ümber piirata, vangi võtta või hävitada

R

raid¹ *n* reid

Sõjaline, tavaliselt väiksemastaabiline operatsioon, mis sisaldab informatsiooni varjamise, vaenlase eksitamise või tema seadmete hävitamise eesmärgil kiiret läbimurret vaenlase territooriumile. Reid lõppeb pärast missiooni täitmist planeeritud taganemisega

raid² *v* reidi korraldama

readiness for battle *vt* **combat readiness**

rear area tagala

Lahingukorra rindele vastupidine külg, kus paiknevad tavaliselt teenindustoetusüksused

rear area security force tagala julgestusüksus

rear operation tagalaoperatsioon

Sõjaline operatsioon, mille eesmärk on tagada tegevusvabadus lähi- ja süvaoperatsioonides

recce *lüh* **reconnaissance**

reciprocal liaison vastastikune side

Kahe või enama üksuse vaheline informatsiooni edastamine ja vastuvõtmine, et säilitada vastastikune mõistmine ja ühtsus eesmärkide ja tegevuskava osas

reconnaissance (recce) taktikaline luure

Lahingutegevus, mille eesmärk on koguda teavet vaenlase olukorrast ja ressurssidest ja/või mingi konkreetse maa-ala maastikust ning ilmastikust

reconnaissance in depth süvaluure

Luureliik, mis põhineb detailse informatsiooni kogumisel vaenlase rühmituse sügavuses

reconnaissance in force luure lahinguga

Sõjaline operatsioon, mille eesmärk on informatsiooni kogumiseks avastada ja proovile panna vaenlase nõrgad kohad

reconstitution ümberkorraldamine

Üksuste struktuuride ja infrastruktuuri laiendamine, k.a uute üksuste ja rajatiste loomine ning tootmisvõimsuse suurendamine varustuse soetamise eesmärgil

recovery

1. taastus

Sõjaliste operatsioonide käigus isikkoosseisuga kontakteerumine, nende kaitsmine ning vajaduse korral ohutusse kohta toimetamine

2. hooldus (tehnika)

Seadmete töökorras hoidmine

redeployment ümberpaigutumine

Vägede ühest piirkonnast teise üleviimine

regroup ümbergrupeeruma, ümberrühmitama

Üksuste struktuuri muutma

reinforcement lisajõud = **augmentation force**

Vägede tugevdamiseks lahingusse saadetud täiendavad üksused või inimesed

release point (RP) hargnemispunkt

Kindlaksmääratud kontrollpunkt marsruudil, kust kolonni üksikud sõidukid jm jätkavad liikumist oma ülema juhtimisel igäüks oma sihtpunkti suunas

relief of troops lahingvastutuse üleandmine, üksuste väljavahetamine

Sõjalise operatsiooni üleminekuetapp, kus ühe üksuse vahetab osaliselt või täielikult välja teine üksus

repair¹ n taastamine

Tehnika ning seadmete seisukorra parandamine või kahjustatud osade uute vastu välja vahetamine

Nt Repair of the tanks between the battles was organised by the non-combat military engineering facility.

repair² v taastama**replacement** asendus

Tehnika ning seadmete või nende osade varu

reposition jõudusid ümber paigutama

Üksusi ühelt positsioonilt teisele paigutama

reserve reserv

Üksused, inim- ja ainelised ressursid, lahingupidamisvahendid, relvastus jm vara, mida hoitakse teatud ajani, et lasta need käiku seoses olukorra muutumise või uute ülesannete tekkimisega

reserve force reservjõud, reservüksus(ed)

Üksus(ed), mida hoitakse teatud ajani, et need lasta käiku seoses olukorra muutmisega või uute ülesannete tekkimisega

resources ressursid

Sõjategevuseks vajalikud vahendid

allocate resources ressursse eraldama

Sõjategevuseks vajalikke vahendeid üksuste kasutusse andma

restrictive measures piiravad meetmed

Meetmed, mis kaitsevad sõbraliku jõu üksuseid, seadmeid ja/või maa-ala (*vrđ permissive measures*)

ROE lüh rules of engagement**route** liikumistee, marsruut

Määratud, kavandatud või tegelik vägede ja/või transpordivahendite liikumistee algpunktist teatud kindlasse sihtpunkti

RP lüh release point**rules of engagement (ROE)** lahingureeglid

Pädeva sõjaväelise organi poolt väljastatud juhised, mis kehtestavad lahingutegevuse alustamise ja/või jätkamise asjaolud ning piirangud

safety vt security 2.**screen (AmE) vt protection 2.****sector** sektor

Piiridega tähistatud maa-ala, kus üks üksus tegutseb ja selle eest vastutab

security**1. julgestus**

Lahingutegevuse tagamise liik, mille eesmärk on vältida vaenlase ootamatut rünnakut

security force julgestusüksus**2. julgeolek = safety**

Tingimused, mis saavutatakse, kui informatsioon, ainelised vahendid, isikkoosseis, tegutsemine ning seadmed on kaitstud spionaaži, sabotaaži, terrorismi ning lubamatu avalikustamise eest

seize ground maa-ala hõivama

Teatud piirkonda oma valdusesse võtma

sequencing operations järjestikused operatsioonid

Sõjalised operatsioonid, mille eesmärgiks on kõrvaldada vaenlase raskuskese

SIGINT lüh signal intelligence**signal intelligence (SIGINT)** signaalide luure

Luureliik, mis põhineb vaenlase signaaliallikate otsingus ja jälgimises, hankimaks vajalikku teavet vaenlase kohta. Hõlmab sidevahendite luuret, elektroonilist luuret ja kõigi võõraste signaaliallikate tuvastamise meetmeid

simplicity lihtsus

Sõja põhimõte, mis nõuab täieliku arusaamise tagamiseks ettevalmistuse ja plaanide selgust ning konkreetseid ja lakoonilisi käsk

situation of danger vt threat state**situation overlay** olukorrale

Kaardikile, mis kajastab taktikalist või administratiivset hetkeolukorda

spoiling attack ennetav rünnak

Taktikaline manööver vaenlase rünnaku nurjamiseks ajal, mil vaenlane valmistub pealetungiks

ST lüh start point**standard procedures** standardprotseduurid

Lihtsad ja tõhusad toimingud, mis tagavad teenindustoetuse pidevuse ja kiiruse ning koostöövõimekuse

start point (ST) lähtepunkt, stardipunkt

Punkt liikumisteel, millest kolonni pea läbimisel fikseeritakse rünnaku algushetk

strategic deception strateegiline petmine

Pettetegevus, mis hõlmab vaenlase võimalikult kõrgel juhtimistasandil eksiteele viimist kavandatud operatsiooni läbiviimise aja, koha, kaasatud jõudude ja iseloomu küsimustes

strategic level strateegiatasand

Sõjategevuse tasand, kus üks rahvus või grupp rahvusi määrab rahvuslikud või mitme rahvuse julgeolekueesmärgid ning kasutab nende saavutamiseks rahvuslikke, sh sõjalisi ressursse

support toetus, tugi

Üksuse tegevus teise üksuse abistamiseks, kaitsmiseks, täiendamiseks ning alal hoidmiseks

support site tugiala

1. Hõivatud või taganeva poole käes hoitav maa-ala vesitõkke vastasepoolisel kaldal
2. Ala, mida riik kasutab vägede koondamiseks enne kallaletungi teisele riigile

supporting fire vt fire support 2.**surprise** üllatuslikkus, ootamatus

Üks sõjakunsti põhimõtteid, vaenlase jaoks üllatav tegevus, mis aitab kaasa edu saavutamisele lahingus

survivability hukukindlus = **ability to survive**

Struktuuride nt kaitsekraavide, varjendite, kindlustuste jm ehitamine, mis tagavad sõbralike jõudude ellujäämise lahingus

sustain forces jõude säästma

Vajalikul määral üksuste võitlusvõimet säilitama, et täita sõjalise operatsiooni lõppeesmärk

synchronisation (BrE), synchronization (AmE) sünkroniseerimine

Ressursside ning tegevuse suunamine, et otsustaval lahinguetapil tagada üksuste maksimaalne võitlusvõime

T**TACOM lüh tactical command****TACON lüh tactical control**

tactical command (TACOM) taktikaline käsutamine

Väeülemale antud õigus anda käsk tema alluvusse määratud lisüksustele kõrgema ülema poolt antud ülesande täitmiseks

tactical control (TACON) taktikaline juhtimine

Väeülema detailne tegevus alluvate liikumise ja manöövrite suunamisel lahingülesannete täitmiseks

tactical deception taktikaline petmine

Pettetegevus, mis eksitab vaenlast lahinguväljal – nii maapinnal, merel kui õhus

tactical level taktikatasand

Sõjategevuse tasand, kus plaanitakse ja viiakse täide lahingutegevust

tactical security taktikaline julgeolek

Meetmed sõjalistes operatsioonides, mis tagavad vaenlase eest informatsiooni varjamise, üksuste tegevusvabaduse säilitamise ning kaitse vaenlase ootamatu rünnaku eest

target vt objective 1.**target acquisition** sihtmärgi sidumine

Sihtmärgi avastamine, tuvastamine ja määratlemine sel määral, et järgnev tuleülesande täitmine oleks võimalikult tõhus

task organisation (BrE), task organization (AmE) lahingukoosseis

Lahingüksuste mittestandardne rühmitamine teatud sõjalise operatsiooni edukaks läbiviimiseks

tempo kiirus, tempo

Sõjalises operatsioonis vaenlase vastu suunatud tegevuse kiirus, kus üksused peavad säilitama võime üleminekuks operatsiooni ühest etapist teise, et vaenlasele erinevaid ohte peale suruda

TH lüh transport helicopter**threat state** ohutase = **situation of danger**

Ohutasand, erakorraline sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab ühiskondlikku, rahvuslikku või rahvuse julgeolekut

transitional phase üleminekuetapp

Sõjalise operatsiooni etapp, mis tagab operatsiooni järjepidevuse

transport helicopter (TH) veohelikopter

Helikopter, mille põhiülesanne on isikkoosseisu ja/või materiaalsete vahendite transport

troop vt force

turning movement**1. haaramine = envelopment, outflanking, wide envelopment**

Rünnakuelement, mis seisneb põhiründejõu kaitsepositsioonidest möödumises, et hõivata sihtmärgid vaenlase tagalas

2. piiramisrõngas

Sissepiiramise alaliik, kus ründavad jõud mööduvad või ületavad vaenlase põhikaitsepositsioonid, et julgestada lahingusihti, mis asub vaenlase tagaküljel

U**unit vt force****utility helicopter** üldotstarbeline helikopter

Mitmeotstarbeline helikopter, mida võib kasutada nii vägede transportimisel, juhtimistegevuses, logistikas, evakueerimisel ning relvastatud kopterina

W**weapons free!** relvad vabad!

Lahingukäsk õhukaitses, mille korral võib relvasüsteemidega mittesõbralikeks tunnistatud sihtmärkide pihta tulistada

weapons hold! relvad kinni!

Lahingukäsk õhukaitses, mille korral võib relvasüsteemidega vaenlase sihtmärkide pihta tulistada ainult enesekaitseks või ametliku käsu korras

weapons tight! relvad seotud!

Lahingukäsk õhukaitses, mille korral võib relvasüsteemidega vaenulikuks tunnistatud sihtmärkide pihta tulistada

wide envelopment vt turning movement 1.**withdrawal** kokkupuutest eemaldumine

Sõjalise operatsiooni üleminekuetapp, kus taandutakse vaenlasest

EESTI-INGLISE OSKUSSÕNADE REGISTER

A

administratiivjuhtimine
aeromobiilne üksus
agressiivne lahingutegevus
akustiline luure
asendus

administrative control
airmobile force, air transportable unit
aggressive action
acoustic intelligence (ACINT)
replacement

E

edasiliikumise suund
edasiliikumise telgjoon
eelrelvastus- ja varustuspunkt

axis of advance
axis of route
forward arming and refuelling point (FARP)
preliminary deployment
covering force
front line, forward area, forward edge, forward line
frontal manoeuvre (BrE), frontal maneuver (AmE)

eelrühmitumine
eelsalk
eesliin

objective
deceive

eesmine manööver

deception
personnel, manpower
electronic warfare support
high value target (HVT)
pre-empt
spoiling attack
electronic warfare support
echelon
echeloned reserve
echeloned force
phasing
hasty attack
deliberate attack
preparatory fire, preparation fire
evacuation
evacuation

eesmärk
eksitama
eksitamine
elavjõud
elektroonilise sõja toetus
eluliselt tähtis sihtmärk
ennetama
ennetav rünnak
e-sõja toetus
ešelon
ešelonreserv
ešelonüksus
etappideks jagamine
ettevalmistamata rünnak
ettevalmistatud rünnak
ettevalmistustuli
evakuatsioon
evakueerimine

F

faasijoon
faktorite analüüs

phase line (PL)
evaluation of factors

H

haaramine
hargnemine

turning movement, envelopment, outflanking, wide envelopment
deployment

hargnemispunkt
hinnang
hinnangut andma
hooldus
hukukindlus
hõlvamine

release point (RP)
estimate
estimate
maintenance; recovery
survivability, ability to survive
exploitation

I

inimluure
initsiatiivi haaramiseks vaenlast ennetama
isikkoosseis
isikkoosseisu asendamine

human intelligence (HUMINT)
pre-empt to gain the initiative
personnel, manpower
personnel replacement

J

jalastama
jalaväe soomusüksus

juhtima
juhtimine
julgeolek
julgestus
julgestusüksus
juurdesõidutee
jõude säästma
jõudusid ümber paigutama
jälitamine
järjestikused operatsioonid

dismount
armoured (BrE), armored (AmE) infantry
unit
provide leadership
command and control (C2)
security, safety
security
covering force; security force
approach route
sustain forces
reposition
pursuit
sequencing operations

K

kaardikile
kaitse
kaitse
kaitse eesliin
kaitselahing
kaitsepettemeetmed
kaitsetuli
kallaletung
kallaletungijõud
kallaletungietapp
kattejõu tegevus
kattejõupiirkond
kattetuli
kattevöönd
katteüksus
kaudtulirelv
keelutsoon

kergesoomusüksus

kiirrünnak

overlay
defence (BrE), defense (AmE)
protection
forward line of own troops (FLOT)
defensive battle
defensive deception measures
defensive fire
assault
assault force
assault stage
covering force action
covering force area (CFA)
covering fire, fire cover
covering force area (CFA)
covering force
indirect fire weapon
barrier restricted area, barrier restricted
zone
light armoured force (BrE), light armored
force (AmE)
hasty attack

kiirus
kohalikud ressursid
kohtumislahing
kokkupuudet katkestama
kokkupuudet looma
kokkupuute loomine
kokkupuutest eemaldumine
kombineeritud üksused
konfliktijärgne operatiivplaneerimine
kontakti astuma
kontakti astumine
kontrollpunkt
konvoi
konvoi tugiala
koondumine
koondumisala

koordineerimispunkt
koordineerimisvolitus
kooskõlastamispunkt
koosseisu paigutama
koostöö
kujundluure
kulminatsioon
kurnamine
kasutamiseõigus
külgkaitse

L

lahing

lahingukoosseis

lahinguidee
lahinguluure
lahingumoon
lahingureeglid
lahingusse astuma
lahinguteenindus
lahingutoetus
lahingutoetusüksus
lahinguvalmidus
lahinguvastutuse üleandmisjoon
lahinguvälja eesjoon
lahinguvälja hindamine
lahinguüksuse rakendamine
lahinguüksus
lahingvastutuse üleandmine
laskemoon
laskemoona juurdevedu

tempo
local resources
meeting engagement, encounter battle
break contact
advance to contact, move to contact
advance to contact, movement to contact
withdrawal
combined arms
post conflict operational planning
advance to contact, move to contact
advance to contact, movement to contact
checkpoint
convoy
convoy support site
consolidation
assembly area, assembly concentration
area
coordinating point
coordinating authority
coordinating point
attach
cooperation
imagery intelligence (IMINT)
culmination
exploitation
authority
flank protection, flank guard

combat, action, battle, encounter fighting,
engagement
task organisation (*BrE*), task organization
(*AmE*)
intent
combat intelligence
ammunition, explosive ordnance
rules of engagement
engage
combat service support (*CSS*)
combat support
combat support force
combat readiness, readiness for battle
handover line
forward edge of the battle area (*FEBA*)
battlefield area evaluation
employment of combat force
combat force
relief of troops
ammunition, munitions
ammunition resupply

laskemoonavarude täiendamine
 lennukitransport
 lihtsus
 liikumine
 liikumine lähtealasse
 liikumine lähtepunkti
 liikumistee
 liikuvkaitse

lisajõud
 logistiline tegevus
 lubavad meetmed
 luure huvipiirkond
 luure lahinguga
 luure vastutusala
 luureandmed
 luurehinnang
 luuretsükkel
 lõhkamine
 läbi tungima
 läbimurdmine
 läbimurre
 lähenema
 lähenemine
 lähenemisetapp
 lähikaitse

lähioperatsioon
 lähiõhutoetus
 lähteala

lähtejoon
 lähtepunkt

M

maa-ala hõivama
 maa-ala kaitse
 maastikuluure
 manööver
 manööverkaitse
 marsruut
 meditsiiniteenindustoetus
 meredessantvägi
 minimaalne ohutuskaugus
 mitmeriigivägede operatsioon

mobiilne kaitse

mobiilsus
 murrangupunkt

ammunition resupply
fixed wing air transport
simplicity
manoeuvre (BrE), maneuver (AmE)
preliminary movement
movement to the start point (ST)
route
mobile defence (BrE), mobile defense (AmE)
reinforcement, augmentation force
logistic operations
permissive measures
area of intelligence interest
reconnaissance in force
area of intelligence responsibility
intelligence
intelligence estimate
intelligence cycle
demolition
fight through
breaking-in
penetration, breakthrough, breach
advance
advance
approach stage
close defence (BrE), close defense (AmE),
point defence (BrE), point defense (AmE)
close operation
close air support (CAS)
assembly area, assembly, forming-up place (FUP), attack position (ATK PSN)
line of departure (LD), jump-off-line
start point (ST)

seize ground
area defence (BrE), area defense (AmE)
intelligence
manoeuvre (BrE), maneuver (AmE)
mobile defence
route
medical support
amphibious force
minimum safety distance
combined operation, multinational operation
mobile defence (BrE), mobile defense (AmE)
mobility
decisive point

mõjupiirkond
määrama
mööduma
möödumine

area of influence
assign
bypass
bypass

O

ohutase
olukorda hindama
olukorrakile
oluline informatsioon
ootamatus
operatiivabi
operatiivjuhatamine
operatiivjuhtimine
operatiivtasandil petmine
operatsiooni julgeolek
operatsiooni paus
otsetulirelv
otsuse kile
otsustav punkt
otsustav sihtmärk

threat state, situation of danger
assess the situation
situation overlay
critical information
surprise
operational assistance
operational command (OPCOM)
operational control (OPCON)
operational deception
operations security (OPSEC)
operational pause
direct fire weapon
decision support overlay
decisive point
high pay-off target (HPT)

P

paiknemisala
paindlikkus
pealetung
pealetungioperatsioon
pettedessant
petteinformatsioon
petterünnak
petterünnakut sooritama
piiramisrõngas
piiravad meetmed
piirkonnaseire
planeeritud rünnak
positiivne õhuruumi kontroll
positsiooniläbimine
protseduuriline õhuruumi kontroll
purustamine
põhikaitselahing

assembly area, assembly
flexibility
offence (BrE), offense (AmE)
offensive operation
demonstration and feint
deception
feint attack, diversionary attack
divert from the main effort
turning movement
restrictive measures
area surveillance
deliberate attack
positive airspace control
passage of lines
procedural airspace control
demolition
main defensive battle

R

rahvusvaheline operatsioon

raskesoomusüksus

raskuskese

reguleeritud tee
reid

combined operation, multinational operation
heavy armoured force (BrE), heavy armored force (AmE)
centre (BrE), center (AmE) of gravity (COG)
controlled route
raid

reidi korraldama
 relvad kinni
 relvad seotud
 relvad vabad
 relvastatud helikopter
 reserv
 reservi paiknemisala
 reservjõud
 reservüksus(ed)
 ressursse eraldama
 ressursside säästlik kasutamine
 rännak
 ründekopter
 ründepettemeetmed
 ründetegevust lõhestama
 rünnak

S

sektor
 selja taha jäetud vaenlane
 side
 sidusus
 sidususe säilitamine
 signaalide luure
 sihtmärgi sidumine
 sihtmärk
 sihtmärki hõivama
 sisseimbumine
 sissepiiramine
 soodsad tingimused õhus
 soomustamata üksus

 soomusvägi
 standardprotseduurid
 stardipunkt
 strateegiatasand
 strateegiline luure
 strateegiline petmine
 suunatud ühendtõkestamine
 sõjaline jõud
 sõjategevuse tasandid
 sündmusekile
 sünkroniseerimine

 süvaluure
 süvaoperatsioon

T

taastama
 taastamine

raid
weapons hold
weapons tight
weapons free
armed helicopter (AH)
reserve
assembly area for reserve
reserve force
reserve force
allocate resources
economy of effort
movement, march
attack helicopter (AH)
offensive deception measures
disrupt enemy offensive action
attack

sector
 bypassed enemy
 communications; liaison (LN)
 cohesion
 maintenance of cohesion
 signal intelligence (SIGINT)
 target acquisition
 objective, target
 engage the target
 infiltration
 encirclement
 favourable air situation
 non-armoured force (*BrE*), non-armored force (*AmE*)
 armoured (*BrE*), armored force (*AmE*)
 standard procedures
 start point (ST)
 strategic level
 intelligence
 strategic deception
 joint precision interdiction
 the forces
 levels of war
 event overlay
 synchronisation (*BrE*), synchronization (*AmE*)
 reconnaissance in depth
 deep operation

repair
 repair

taastus	recovery
tagala	rear area
tagala julgestusüksus	rear area security force
tagalaoperatsioon	rear operation
tagalateenindus	logistic operations
tagalategevus	logistic operations
taktikaline juhtimine	tactical control (TACON)
taktikaline julgeolek	tactical security
taktikaline käsutamine	tactical command (TACOM)
taktikaline luure	reconnaissance (recce)
taktikaline petmine	tactical deception
taktikatasand	tactical level
talitus	branch
tegevusvabadus	freedom of action
tegevusvariandi kaalumine	consideration of courses of action
tegevusvariant	course of action (COA)
tegutsemisjuht	lines of operation
tegutsemisvabadus	freedom of action
tempo	tempo
tiibamine	envelopment
toetus	support
toetustuli	fire support, supporting fire
tugi	support
tugiala	support site
tulejoon	fire line
tuletoetus	fire support
tuletoetuse koordineerimine	fire support coordination
tuletoetuse koordineerimisjoon	fire support coordination line (FSCL), fire coordination line
tuletoetuse koordineerimismeetmed	fire support coordination measures (FSCM)
tuletoetuse ohutusjoon	fire support safety line (FSSL)
tuleüksus	fire unit
tulistamiskeelujoon	no fire line
tõke	blocking
tõkestamine	countermobility operation
tõkestamistoetus	countermobility support
tõkestav õhulöök	air interdiction
täielik juhtimine	full command (FULLCOMD)
V	
vabatuleala	free fire area
vaenlase ressursse hõivama	deprive the enemy of resources
vaenlasest lahti murdma	break contact
vaenlast siduma	fix the enemy
vahejoon	boundary
vahetu toetus	direct support (DS)
valve	protection, guard, screen (AmE)
vastastikune side	reciprocal liaison
vasturünnak	counter attack

vastuvõtva riigi toetus
veohelikopter
viivitama
viivitus
väejuhataja
väejuhataja lahinguidee
väeülem
väeülema lahinguidee
vägede koondamine
vägede teenindus
vägesid juhtima
vägesid suunama

Õ

õhudessantvägi
õhukaitse
õhulahing
õhuluure
õhuluure seire- ja maastikuluureoperatsioon

õhupaiskeüksus
õhuruumi kontroll
õhuruumi kontrollmeede
õhurünnak
õhuseire
õhutoetus
õhutõrje

õhutõrjeoperatsioon
õhuvägede toetus

Ü

ühendoperatsioon
ühenduste

ühine operatsioon
ühisoperatsioon

üksus
üksuste väljavahetamine
üldotstarbeline helikopter
ülekaal õhus
üleminekuetapp
ülemvõim õhus
ülesannet määrama
üllatuslikkus
ümbergrupeeruma
ümberkorraldamine
ümberpaigutumine
ümberpaigutumiseks valmistumine

host nation support (HNS)
transport helicopter (TH)
delay
delay
commander
commander's intent
commander
commander's intent
concentration of forces
maintenance of forces
direct forces
direct forces

airborne force, airborne troops
air defence (BrE), air defense (AmE)
air combat
air intelligence
air intelligence surveillance and reconnaissance operation
airmobile force, air transportable unit
airspace control
airspace control measure
air assault
air surveillance
air support
air defence (BrE), air defense (AmE), anti-aircraft, counter air
counter air operation
air support

joint operation
lines of communications (LOC), communications lines
link-up operation
combined operation, multinational operation
force, unit, troop
relief of troops
utility helicopter
air superiority
transitional phase
air supremacy
assign a mission
surprise
regroup
reconstitution
redeployment
preparation for redeployment

überpiiramine
ümberrühmituma

encirclement
regroup

KOKKUVÕTE

Eesti keeles on arvukalt valdkondi, kus oskuskeel on puudulik või välja arenemata. Sõjandus ei ole siinkohal erandiks. Kuid siiski tuleb tõdeda, et ka militaarterminoloogia ühtlustamiseks ning arendamiseks on viimase viie aasta jooksul võetud ette otsustavaid samme. Valminud on uued andmebaasid ning ilmunud sõnastikke. Sõjandusspetsialistide ning keeleekspertide koostöö tulemusena on paranenud ka ilmunud trükiste kvaliteet.

Käesoleva magistriprojekti eesmärgiks oli koostada inglise-eesti maismaaoperatsioonide keskenduv seletussõnastik. Sõnastik on mõeldud eelkõige KVÜÕA ning teiste sõjandusalast haridust pakkuvate asutuste õppejõududele ning kadettidele, samuti peaks see hõlbustama nii tõlkide kui tõlkijate tööd, kes antud valdkonnaga kokku puutuvad.

Maismaaoperatsioone käsitlevad väljaanded on valdavalt ilmunud inglise keeles ning eestikeelne ühtlustatud terminoloogia puudub. Sõnastiku eestikeelsete vastete puhul lähtus autor eelkõige sõjandusspetsialistide nõuannetest, definitsioonid pärinevad valdavalt NATO materjalidest.

Nii nagu üldkeel, ei saa ka oskuskeel muutuvast maailmas kunagi täiesti valmis, ta areneb ja täiustub koos ajaga. Siiski on äärmiselt oluline, et mõisteid ning nähtusi saaks väljendada ka oma emakeeles. Seetõttu on igasugune panus tänuväärne ka militaarterminoloogia vallas.

KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKAD

1. *AAP-6 (V) – NATO Glossary of Terms and Definitions* (2005).
[<http://www.nato.int/docu/stanag/aap006/aap6.htm>]
2. *Baltic Land Force Doctrine, Part 1. 3rd Draft* (2005).
3. *DOD Dictionary of Military Terms* [<http://www.dtic.mil/doctrine/jel/doddict/>]
4. *Eesti keele sõnaraamat : ÕS 1999 / Eesti Keele Instituut* (1999). Tallinn : Eesti Keele Sihtasutus.
5. Ereht, T. (2000). Eesti oskuskeel 2000. *Õiguskeel, nr 4 / 2000*.
6. Ereht, T., Tavast, A. (2003). *Eesti oskuskeelekorralduse seisund*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
7. Ernits, H. (2000). Terminid ja uudissõnad. *Kaitse Kodu, 4 (28) 2000*.
8. Ernits, H. (koost.) (1998). *Valimik sõjandustermineid*. Tallinn : Eesti Entsüklopeediakirjastus.
9. *Global Security Organisation* kodulehekülg
[<http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm>]
10. Kull, R. (2000). *Kirjakeel, oskuskeel, üldkeel*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
11. Laarmann, P., Lepik, I., Püssim, A. (2001) *Väike inglise-eesti-taani seletav sõjandussõnastik*. Magistriprojekt. Tartu Ülikool.
12. *Land Operations. Allied Tactical Publication 3.2* (2001). NATO Unclassified publication.
13. Lehmann, W. P. (toimet.) (1967). *A Reader in Nineteenth-century Historical Linguistics*. Bloomington: Indiana University Press.
14. *Longman Dictionary of Contemporary English. 4th Edition* (2005). Pearson Education Limited.

15. *Maismaaoperatsioonid. Ühtne taktikaväljaanne ATP-3.2. Peatükid 1-3* (2002).
Mitteametlik tõlge. Tallinn.
16. *Maismaaoperatsioonid. Ühtne taktikaväljaanne ATP-3.2. Peatükid 4-7* (2003).
Mitteametlik tõlge. Tallinn.
17. *Maismaaoperatsioonid. Ühtne taktikaväljaanne ATP-3.2. Peatükid 8-14* (2003).
Mitteametlik tõlge. Tallinn.
18. Mikkelsaar, M. (1999). Oskuskeel ja kaitsevägi. *Sõdur*, 2 (21) 1999.
19. *MILITERM*. Õiguskeele Keskuse andmebaas (ametlikult ilmumata).
[<http://mt.legaltext.ee/multitermonline>]
20. *Oskuskeelekorralduse andmebaas*. Eesti Terminoloogia Ühing.
[<http://www.eter.ee/baas/index.html>]
21. *Seletussõnaraamat*. Õiguskeele Keskus [www.keelevara.ee]
22. *Sõjandusterminite seletav sõnaraamat*. Tartu: KVÜÕA andmebaas.
23. *Sõjanduse ning kaitse- ja julgeolekupoliitika alase terminoloogia korrastamise ja arendamise projekt*. Eesti Terminoloogia Ühing. [<http://www.eter.ee/t-hiietamm.html>]
24. *United Kingdom Glossary of Joint and Multinational Terms and Definitions*. Joint Warfare Publication 0-01.1.
25. Veldi, E. (2001). *Eesti-inglise sõnaraamat*. Tallinn: Koolibri.
26. Veskimägi, E. (koost.) (2001). *Väike eesti-inglise-prantsuse-rootsi-saksa-soome-vene sõjanduse sõnastik*. Tallinn : Eesti Entsüklopeediakirjastus.

SUMMARY

TARTU UNIVERSITY
DEPARTMENT OF ENGLISH

Helen Köhler

**Inglise-eesti maismaaoperatsioonide seletussõnastik / English-Estonian Explanatory
Dictionary of Land Operations**

Master's Project

2005

Number of pages: 58

The present master's project concentrates on military terminology. The aim of the project is to provide an English-Estonian explanatory dictionary of land operations for lecturers and cadets of military educational institutions as well as for translators and interpreters.

The project consists of the following parts: preface, introduction, two chapters, English-Estonian explanatory dictionary, Estonian-English index, references, conclusion and a summary in English.

In the introduction an overall picture about the project is given. The first chapter is theoretical - it deals with the analysis of military terminology in general. The positive and negative aspects of the military dictionaries published have also been brought out. The second chapter introduces the principles of compiling the explanatory dictionary and lists the main sources used.

The explanatory dictionary consists of approximately 350 entries in English. The entries have been arranged in alphabetical order. Estonian equivalents with definitions have also been provided, in some cases, explanation sentences in English have been added.

The Estonian-English index is meant for translators and interpreters to be of assistance when translating NATO publications.

Keywords: dictionary, military science, land operations.